

Presentación

GORETTI SANMARTÍN REI

Directora do Servizo de Normalización Lingüística da Universidade da Coruña

Benvidas e benvidos novamente a este espazo magnífico do Paraninfo da Reitoría onde decidimos reunirnos unha vez ao ano para coñecer máis –e, por tanto, tamén para nos (re)coñecermos– e debater sobre cuestións de interese social sobre os que poidamos deitar algunha luz. Despois de tratarmos temas como Lingua e Cidade, Lingua e Investigación, Lingua e Idade, Lingua e Novas Tecnoloxías e Lingua e Docencia Universitaria decidimos desta volta apostar por un tema apaixonante e controvertido e facelo desde unha perspectiva que procura, como sempre intentamos desde o Servizo de Normalización Lingüística da UDC, tanto comigo como directora como no tempo en que este cargo recaeu sobre o benquerido amigo Xosé Ramón Freixeiro Mato, que nos movamos, que pensemos, que non fiquemos comodamente instaladas nas nosas cadeiras e que sexa despois xustamente do remate destas xornadas cando iniciemos unha nova viaxe de pescuda e tamén, como non, de intervención.

Porque se a algo aspiramos coa realización destas xornadas é a abandonar a comodidade que supón coñecer uns datos, dar conta dunha determinada realidade para non nos mover absolutamente nada. Somos conscientes de que posuímos nestes momentos unhas magníficas radiografías da situación da lingua do país, que mesmo sen pretenderen ofrecer datos sobre a variante de xénero si tiveron que admitir que o uso do galego era lixeiramente inferior no caso das mulleres a respecto dos varóns. E sobre ese feito, cantas páxinas se escribiron? Canto se publicou? Canto nos dedicamos a pensar colectivamente? A resposta é ben obvia. Pouco. E iso a pesar de formar parte da tradición do pensamento comprometido co galego a reflexión sobre as causas desta situación. Lembrade, neste sentido, por non acudirmos agora a textos máis especializados, os famosos versos de Pondal dirixidos precisamente a esta cidade:

Miniñas da Cruña,
 De amabre despexo,
 De falas graciosas
 E pasos lixeiros,
 Deixá de Castela
 Os duros acentos:
 Falade, miniñas,
 falade galego.
 Cando é que vos ouzo,
 A patria esquecendo,
 Falar esas duras
 Palabras de ferro,
 Non sei o que sufro,
 Non sei o que peno:
 Falade, miniñas,
 Falade galego

Ou lembre simplemente que García Barros gañou o «Certame literario de exaltación da muller galega celebrado en Pontevedra en agosto de 1929» centrado nun tema que pode parecer novo como o de «Que resortes poderán empregarse para que o adoiten [o galego] as nosas mulleres das clases media e elevada?»

Porque se algo chama a nosa atención hoxe é a falta de resposta, de análise, de estudo, de pescuda ao dato denunciado en numerosas ocasións sobre a alarmante perda da transmisión xeracional en galego. Sobre todo porque no fondo existe unha culpabilización ao falar de que a gran perda do galego é a falta de transmisión interxeracional, porque quen se encarga de transmisión na inmensa maioría dos casos, as mulleres, non? Daquela examínese máis o tema, téñase en conta na planificación que se realiza e anímese a que exista e non se pretenda, polo contrario, o seu ocultamento, a súa invisibilidade.

Porque a universidade, e as persoas que nela investigamos, temos responsabilidades sociais e no canto de pensarmos tanto en termos de mercado debemos dirixir as nosas análises a temas de xustiza social.

A construción de calquera discurso feminista debe, no noso contexto, ir da man da reivindicación do galego, pois estamos a falar de diferentes situacións de inxustiza que estamos obrigadas, eticamente, a denunciar e a transformar. E tamén, reciprocamente, non podemos acreditar nun discurso auténtico sobre a recuperación do galego

se non vai acompañado dunha preocupación feminista e, nese caso, se non se inclúen investimentos e recursos en potenciar que as mulleres fagan do galego o seu idioma e o idioma das súas fillas.

Para falarmos de todo isto decidimos darlle a voz a unha serie de persoas que traballan sobre lingua e xénero, a maioría desde o noso país mais outras desde fóra del pois como ben sabemos, hai moitas cuestións similares e experiencias e traballos de que podemos beber e aprender.

As persoas que sodes xa habituais destas xornadas observaredes que houbo unha redución temporal que neste caso foi obrigada pola imposibilidade de contarmos con algunhas persoas de relevancia e de prestixio por cuestións de axenda. Velaí como deixamos para outra ocasión a oportunidade de termos entre nós a Tove Skutnabb-Kangas, a Deborah Cameron, a M.ª Xosé Queizán, a Margarita Ledo ou a María Reimóndez, entre outras. O programa final pretende combinar o achegamento de especialistas neste campo coa aparición doutras voces que acrecenten novas e diferentes perspectivas sobre o tema.

Agradecemos co corazón na man o encargo que realizamos a diferentes persoas que hoxe e mañá estarán aquí respondendo a aquilo que lle solicitamos exactamente, mesmo con algunhas mudanzas horarias e con modificacións nos contidos e nas formas de os presentar. Desexamos deixar constancia do seu esforzo e do seu compromiso coas causas que nos unen. Para alén doutras cuestións, entre as nosas apostas está a de conseguir que nun escenario coma este, nun espazo que impresiona e que simboliza tamén as nosas ansias ilimitadas de saber, como este mar que nos acompaña, sexamos capaces de escoitar, de tomar boa nota e de debater para nos enriquecermos mutuamente. Porque estamos convencidas de que catro ollos ven máis que dous, e oito máis que catro, e dezaseis máis que oito e trinta e dous máis que dezaseis e douscentos máis que cen..., estamos convencidas tamén que esta é unha cuestión que atinxe todos os seres humanos, pois igual que non precisamos ser negras para entender o racismo e apoiar a súa loita, nin sermos labregas para nos solidarizarmos coa súa visión e coa súa defensa da terra e da paisaxe, para ser feminista só hai que posuír a capacidade de beixar cos ollos e de escoitar coa pel. Como faremos, sen ningunha dúbida, ao longo destas sesións. Obrigada.